

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 3.6.2009
KOM(2009) 257 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Wspólne zobowiązanie na rzecz zatrudnienia

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Wspólne zobowiązanie na rzecz zatrudnienia

1. WPROWADZENIE

Recesja najbardziej dotyka zwykłych ludzi: w chwili obecnej największym wyzwaniem dla UE musi być zapobieganie wysokiemu poziomowi bezrobocia, tworzenie większej liczby miejsc pracy oraz tworzenie warunków do odnowy gospodarczej, trwałego ożywienia i wzrostu. Cel ten będzie można osiągnąć wyłącznie poprzez pogłębienie współpracy pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami, lepszą koordynację polityki oraz uczenie się od siebie nawzajem, tj. poprzez wspólne zobowiązanie na rzecz rozwoju i wdrażania odpowiedniej polityki i działań: aby utrzymać stałe miejsca pracy w zdrowych dziedzinach gospodarki i ułatwić ludziom znalezienie efektywnego zatrudnienia; wspierać osoby najbardziej zagrożone; oraz przygotować się na przyszłościowe zawody i kwalifikacje. Działaniom potrzebnym do zwalczania skutków społecznych obecnego kryzysu i jego wpływu na zatrudnienie muszą towarzyszyć niezbędne reformy strukturalne odpowiadające na długoterminowe wyzwania związane z globalizacją, zmianami demograficznymi i zmianą klimatu.

W strategii lizbońskiej UE podkreślono, że tworzeniu nowych miejsc pracy musi towarzyszyć polityka aktywnego zatrudnienia, stabilne ramy makroekonomiczne, inwestycje w rozwój umiejętności, badania i infrastrukturę, lepsze uregulowania prawne oraz promowanie przedsiębiorczości i innowacji. UE szybko zareagowała na kryzys poprzez europejski plan naprawy gospodarczej, w którym zwrócono uwagę na potrzebę przeciwdziałania skutkom kryzysu dla rynku pracy; już pierwsze efekty realizacji planu są obiecujące, a siatki bezpieczeństwa socjalnego spełniają swoją stabilizującą rolę. Działania podjęte przez państwa członkowskie w celu naprawy gospodarki są w dużym stopniu zbieżne z długoterminowymi celami reformy Unii (zob. załącznik 1).

Ponieważ jednak spowolnienie gospodarcze spowodowało dalsze pogorszenie sytuacji na rynkach pracy, konieczne są działania dodatkowe. Od wiosennego posiedzenia Rady Europejskiej Komisja, państwa członkowskie, Parlament Europejski, partnerzy społeczni oraz przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego pracują nad najlepszym sposobem ograniczenia wpływu kryzysu na zatrudnienie.

2. WSPÓLNE ZOBOWIĄZANIE NA RZECZ ZATRUDNIENIA: PRIORYTETY I GŁÓWNE DZIAŁANIA

Europa musi nie tylko walczyć z recesją, ale wykorzystać ją jako szansę stworzenia gospodarki bardziej wydajnej i innowacyjnej, niskoemisyjnej i wymagającej wyższych umiejętności; gospodarki o otwartych i sprzyjających integracji rynkach pracy, gwarantującej większą spójność i równość społeczną oraz miejsca pracy

dostosowane do potrzeb związanych z wiekiem, równością płci i godzeniem życia zawodowego z życiem prywatnym. Nie może to być wysiłek jednorazowy, lecz wspólny, ciągły proces.

Kryzys głęboko zmieni europejskie rynki pracy. Należy wyposażyć pracowników i przedsiębiorstwa w środki niezbędne do przystosowania się do zmieniających się realiów, aby zachować stabilne miejsca pracy, podnosić umiejętności na każdym poziomie, umożliwić ludziom powrót do pracy i ustanowić warunki do tworzenia nowych miejsc pracy. Duży potencjał „zielonych miejsc pracy” wskazuje, że mogą one stać się głównym rozwijającym się segmentem rynków pracy UE: już dzisiaj ponad 20 mln miejsc pracy w UE można uznać za „zielone” (10 % całkowitego zatrudnienia), a najnowsze dowody wskazują na to, że liczba miejsc pracy w samym tylko sektorze energii odnawialnej może się podwoić i osiągnąć 2,8 mln do 2020 r.¹.

Model elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (flexicurity) jest nadal odpowiednim narzędziem modernizacji rynków pracy i zwiększenia ich zdolności dostosowawczych, zwiększenia konkurencyjności i przygotowania do ożywienia gospodarczego; Komisja z zadowoleniem przyjmuje porozumienie partnerów społecznych UE, osiągnięte w ramach wspólnego programu prac, które przewiduje monitorowanie wdrażania wspólnych zasad UE dotyczących flexicurity i wyciąganie wspólnych wniosków.

W swoim komunikacie „Realizacja europejskiego planu naprawy”² Komisja przedstawiła szereg czynników mających pomóc państwom członkowskim w opracowaniu i wdrożeniu właściwej i skutecznej polityki zatrudnienia. Na tej podstawie wiosenne posiedzenie Rady Europejskiej i trzy warsztaty poświęcone zatrudnieniu, które odbyły się w Madrycie, Sztokholmie i Pradze w kwietniu 2009 r., pomogły określić **trzy priorytety**: utrzymywanie zatrudnienia, tworzenie miejsc pracy i promowanie mobilności; podnoszenie umiejętności i dostosowywanie się do potrzeb rynku pracy; zwiększanie dostępu do zatrudnienia. Wreszcie szczyt w sprawie zatrudnienia, który odbył się 7 maja, umożliwił wymianę poglądów na temat tych priorytetów i osiągnięcie porozumienia w sprawie 10 działań³.

W oparciu o te wspólne wysiłki w niniejszym komunikacie proponuje się wspólne zobowiązanie UE na rzecz zatrudnienia, zmierzające do wzmocnienia współpracy między Unią, jej państwami członkowskimi i partnerami społecznymi, w zakresie trzech priorytetów, skupiających się na konkretnych działaniach i wspieranych przez wszystkie dostępne instrumenty wspólnotowe, w szczególności Europejski Fundusz Społeczny (EFS) i Fundusz Dostosowania do Globalizacji. Priorytety i działania powinny być dostosowane do zmieniających się warunków na rynku pracy oraz do sytuacji budżetowej w każdym państwie członkowskim i powinny maksymalizować dodatkowe korzyści płynące z działań UE wspierających wysiłki państw członkowskich i partnerów społecznych. Wspólne zobowiązanie powinno zwiększyć rolę Europy w kształtowaniu globalnych wysiłków społeczności międzynarodowej zmierzających do ożywienia gospodarczego i zrównoważonego wzrostu. Postępy w

¹ Zobacz: http://ec.europa.eu/energy/renewables/studies/doc/renewables/2009_employ_res_report.pdf

² COM(2009) 114 z 4.3.2009.

³ Zobacz: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=pl&eventsId=173&furtherEvents=yes>

realizacji planu powinny być omawiane przez Komisję, państwa członkowskie i partnerów społecznych na trójstronnych szczytach społecznych.

2.1 UTRZYMYWANIE ZATRUDNIENIA, TWORZENIE MIEJSC PRACY, PROMOWANIE MOBILNOŚCI

Tymczasowe ustalenia dotyczące skróconego czasu pracy skutecznie utrzymują zatrudnienie w wielu państwach członkowskich, szczególnie jeśli towarzyszy im wsparcie finansowe związane z utratą dochodów i szkoleniami. Stanowią one istotną część zasad UE dotyczących flexicurity oraz krajowych ścieżek wdrażania flexicurity. Ustalenia te mogą pozwolić uniknąć znacznych kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa w związku ze zwalnianiem i (ponownym) zatrudnianiem pracowników, przeciwdziałać utracie kapitału ludzkiego o szczególnej wartości dla poszczególnych przedsiębiorstw, a jednocześnie zwiększyć szanse pracowników na zatrudnienie. Ustalenia powinny być tymczasowe i dobrze ukierunkowane, nie powinny mieć szkodliwego wpływu na aktywność ekonomiczną i konkurencyjność i powinny być dostępne także dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz pracowników posiadających umowy na czas określony.

Tworzenie miejsc pracy wymaga warunków sprzyjających przedsiębiorczości, innowacyjności i samozatrudnieniu, a także większego nacisku na politykę oddziałującą na popyt. Podobnie systematyczna praktyka przewidywania i zarządzania restrukturyzacją przedsiębiorstw – przy udziale przedsiębiorstw, pracowników, partnerów społecznych i władz publicznych – może poprawić konkurencyjność i adaptacyjność przedsiębiorstw oraz zapewnić bezpieczeństwo ścieżek kariery zawodowej pracowników, przy zachowaniu gospodarczej struktury regionów i społeczności. Komisja z zadowoleniem przyjmuje współpracę partnerów społecznych UE w zakresie restrukturyzacji. Powinna ona umożliwić podejmowanie działania w oparciu o pełniejsze informacje. Porozumienia zawierane przy udziale publicznych służb zatrudnienia i partnerów społecznych mogłyby zapewnić zwalnianym pracownikom wsparcie potrzebne do znalezienia nowej pracy, łącznie ze szkoleniami. Państwa członkowskie mogą udzielać pomocy państwa na rzecz nowo powstałych małych przedsiębiorstw w regionach objętych pomocą lub zakładanych przez kobiety. Eurofound, Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy oraz Cedefop, Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego, zostaną zmobilizowane do przekazywania informacji oraz wiedzy specjalistycznej w zakresie zarządzania zmianami i prognozowaniem potrzeb w zakresie umiejętności pracowników.

Nawet w warunkach obecnego kryzysu wiele miejsc pracy w całej Europie pozostaje nieobsadzonych, z powodu niedostosowania umiejętności i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Pracownikom, którzy stracili pracę, należy stworzyć lepsze warunki poszukiwania zatrudnienia za granicą bez utraty uprawnień do świadczeń dla bezrobotnych w ich kraju zamieszkania; możliwość taka istnieje, ale zazwyczaj jest ograniczona do krótkiego, trzymiesięcznego okresu. Również mobilność jest obecnie bardzo ograniczona, także w przypadku uczniów i stażystów, z powodu bardzo zróżnicowanej sytuacji w poszczególnych państwach członkowskich oraz nieinformowania obywateli o możliwościach związanych z mobilnością. W tym kontekście publiczne służby zatrudnienia mają do odegrania kluczową rolę. Skuteczne wdrożenie dyrektywy dotyczącej delegowania pracowników wymaga wzmocnienia współpracy administracyjnej i wymiany dobrych praktyk.

Proponowane działania priorytetowe

Lepsze wykorzystanie ustaleń dotyczących skróconego czasu pracy

- Opracowanie przez państwa członkowskie skutecznych systemów, wspieranych przez Europejski Fundusz Społeczny (EFS), w celu utrzymania trwałego zatrudnienia oraz optymalizacji wpływu szkoleń i tymczasowych ustaleń dotyczących skróconego czasu pracy przy jednoczesnym uniknięciu ich negatywnego oddziaływania (zob. załącznik 2).

Lepsze przewidywanie restrukturyzacji i zarządzanie nią

- Komisja opracowała praktyczne „instrumenty dla restrukturyzacji”⁴; na tej podstawie wymiana doświadczeń między wszystkimi zainteresowanymi stronami może prowadzić do rozwoju najlepszych praktyk w celu ułatwienia przewidywania restrukturyzacji przedsiębiorstw i zarządzania nią, przy wsparciu EFS;
- Aby ułatwić procesy restrukturyzacji, partnerzy społeczni mogliby ustanowić, przy wsparciu EFS, partnerstwa sektorowe, tj. konkretne plany działania i porozumienia o podziale obowiązków i obciążeń z władzami regionalnymi i lokalnymi. Czerpiąc z doświadczeń przemysłu samochodowego partnerstwa takie, przy wsparciu ze strony Komisji, mogą wesprzeć sektory stojące w obliczu wyzwań na skalę europejską. Podobnie partnerzy społeczni i władze lokalne powinni zawrzeć, tam gdzie jest to możliwe, negocjowane porozumienia, aby pomóc zwalnianym pracownikom w znalezieniu nowego zatrudnienia poprzez szkolenia, doradztwo i poszukiwanie pracy: zwolnienia powinny być ostatecznością.

Tworzenie większej liczby miejsc pracy

- Państwa członkowskie powinny zintensyfikować działania zmierzające do stworzenia warunków sprzyjających przedsiębiorczości, np. poprzez trwałe zmniejszanie pozapłacowych kosztów pracy, w tym podatków, inwestycje w badania i infrastrukturę, ograniczanie obciążeń administracyjnych, wspieranie lepszych uregulowań prawnych oraz promowanie rozwoju MSP;
- Państwa członkowskie wraz z partnerami społecznymi i przy wsparciu EFS powinny pomagać bezrobotnym i młodzieży w podejmowaniu działalności gospodarczej opartej na trwałych podstawach, np. poprzez zapewnianie szkoleń z zakresu przedsiębiorczości i kapitału na rozruch.

Ułatwianie mobilności

- Komisja rozpocznie szeroką kampanię uświadamiającą i informacyjną, dotyczącą możliwości związanych z mobilnością wewnątrz UE, w oparciu o zawierający oferty pracy portal internetowy „EURES”⁵. Komisja stworzy również nowy serwis internetowy „Match and Map”, którego wersja pilotażowa będzie dostępna przed końcem 2009 r. Serwis ten będzie dostarczał informacji o zawodach, możliwościach kształcenia się i szkolenia, aby ułatwić

⁴ Zobacz: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=pl>
⁵ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=pl>

- dostosowanie kompetencji danej osoby do ofert pracy dostępnych w całej Europie;
- Zachęca się państwa członkowskie do przedłużenia do 6 miesięcy uprawnień do świadczeń dla bezrobotnych w przypadku osób bezrobotnych poszukujących pracy w innym państwie członkowskim;

2.2 PODNOSZENIE POZIOMU UMIEJĘTNOŚCI, DOSTOSOWYWANIE SIĘ DO POTRZEB RYNKU PRACY

Dobrobyt Europy zależy od jej zdolności do stworzenia konkurencyjnych i trwałych miejsc pracy oraz przygotowania pracowników o wysokich kwalifikacjach: wspólne zobowiązanie na rzecz podnoszenia umiejętności na wszystkich szczeblach ma fundamentalne znaczenie, zarówno dla rozwiązania kwestii krótkoterminowego wpływu kryzysu na zatrudnienie, jak i ugotowania drogi dla niskoemisyjnej, konkurencyjnej i opartej na wiedzy gospodarki.

Edukacja, kształcenie i szkolenie muszą w większym stopniu odpowiadać potrzebom rynku pracy, także w tradycyjnych sektorach gospodarki: młodzi ludzie potrzebują odpowiednich umiejętności, aby wykorzystać aktualne możliwości zatrudnienia, oraz umiejętności o charakterze ogólnym umożliwiającym przystosowanie do szybko zmieniających się warunków na rynku pracy. Nieuznawanie umiejętności i kompetencji nabytych w nieformalnym procesie uczenia się zmniejsza możliwości zatrudnienia. W określaniu, nabywaniu i uznawaniu kwalifikacji istotną rolę może odegrać dialog społeczny, zwłaszcza w nowych sektorach gospodarki.

Aby wykorzystać możliwości ożywienia gospodarczego oraz promować innowacje społeczne, zasadnicze znaczenie ma określenie obecnych i przyszłych potrzeb w zakresie umiejętności pracowników zgodnie z inicjatywą „Nowe umiejętności w nowych miejscach pracy”. W niektórych państwach członkowskich sektorowe rady ds. zatrudnienia i umiejętności przyciągają do współpracy przedsiębiorstwa, partnerów społecznych i władze publiczne, aby wspólnie określić przyszłe potrzeby; szereg partnerstw pomiędzy uczelniami a przemysłem zmierza do poprawy w zakresie opracowywania programów nauczania, przedsiębiorczości i transferu wiedzy. Inicjatywy te powinny się upowszechnić i stanowić podstawę planów kształcenia i szkolenia.

Potrzeba unowocześnienia edukacji i szkoleń nie ogranicza się do edukacji szkolnej. Dowody wskazują, że przedsiębiorstwa, które nie szkolą swoich pracowników, są dwukrotnie bardziej zagrożone upadłością niż przedsiębiorstwa, które to czynią. Zwłaszcza MŚP i przedsiębiorstwa innowacyjne często potrzebują ukierunkowanego wsparcia, ponieważ stoją one w obliczu szczególnych wyzwań związanych z rozwojem umiejętności oraz doświadczają większych ograniczeń finansowych niż większe przedsiębiorstwa. Mechanizmy wspólnego finansowania przez władze publiczne, przedsiębiorstwa i partnerów społecznych mogą się przyczynić do utrzymania i zwiększenia udziału w szkoleniach.

W związku ze zmniejszeniem liczby ofert pracy w okresie pogorszenia koniunktury osoby kończące obecnie naukę są zagrożone bezrobociem i brakiem aktywności zawodowej, co może zmniejszyć ich szanse na zatrudnienie nawet w okresie ożywienia gospodarczego. Bez umiejętności podstawowych, których zbyt często brakuje, jest jeszcze trudniej znaleźć pracę. Młodzi ludzie, którzy wchodzi obecnie

na rynek pracy, potrzebują możliwie najlepszego wsparcia w postaci staży, praktycznych szkoleń związanych z pracą lub dostępu do dalszej nauki, aby zdobyć kluczowe kompetencje potrzebne do odniesienia w przyszłości sukcesu na rynku pracy w przyszłości. Wsparcie to może obejmować: utrzymanie i rozwijanie pomimo kryzysu praktyk przyuczania do zawodu w przedsiębiorstwach i w sektorze publicznym, poprzez właściwie opracowane cele krajowe; większą dostępność do mobilności w celach edukacyjnych, także w ramach praktyk przyuczania do zawodu w przedsiębiorstwach, kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym dla absolwentów odbywających staż; oraz zdecydowane działania w celu zmniejszenia liczby osób, które przedwcześnie kończą naukę szkolną i młodych ludzi, którzy nie osiągnęli wystarczającego poziomu kompetencji kluczowych. Unijny program „Uczenie się przez całe życie” powinien również być wykorzystany do wspierania działań innowacyjnych, które zmierzają do poprawy w nabywaniu umiejętności związanych z pracą oraz do tworzenia partnerstw między przedsiębiorstwami a instytucjami edukacyjnymi.

Proponowane działania priorytetowe

Podnoszenie kwalifikacji, położenie nacisku na uczenie się przez całe życie

- Komisja nada większe tempo realizacji agendy „Nowe umiejętności w nowych miejscach pracy”. Przedstawi analizę poszczególnych sektorów pod względem pojawiających się potrzeb w zakresie umiejętności pracowników, w tym także umiejętności związanych z gospodarką niskoemisyjną. Komisja rozpowszechni przewodnik dotyczący szkoleń w MŚP i rozważy możliwość ustanowienia na poziomie UE rad zajmujących się kwalifikacjami w poszczególnych sektorach, skupiających przedsiębiorstwa, partnerów społecznych i władze publiczne;
- Państwa członkowskie powinny wykorzystać dostępne wsparcie EFS do niezwłocznego wzmocnienia swoich możliwości przewidywania i prognozowania przyszłych potrzeb w zakresie umiejętności, aby lepiej dopasować popyt i podaż umiejętności w sektorach i gałęziach przemysłu najbardziej dotkniętych przez kryzys. Państwa członkowskie powinny nadal poprawiać jakość i dostępność kształcenia i szkolenia;
- Państwa członkowskie powinny współpracować z partnerami społecznymi, aby nadal rozwijać i wdrażać krajowe ramy kwalifikacji, oparte na wynikach nauczania i powiązane z europejskimi ramami kwalifikacji. Powinno to obejmować wzmocnione systemy walidacji umiejętności, także tych nabytych w ramach nauczania nieformalnego, szczególnie w sektorach o wysokim potencjale wzrostu zatrudnienia, takich jak ochrona zdrowia i opieka długoterminowa;
- Komisja wraz z państwami członkowskimi powinna wzmocnić, w ramach nowej strategii kształcenia i szkolenia, skuteczność uczenia się przez całe życie, poprzez wspieranie elastycznych ścieżek kształcenia i szkolenia. Unia uzgodniła ostatnio, że do 2020 r. 15 % pracowników powinno uczestniczyć w programach uczenia się przez całe życie, a 40 % osób w wieku od 30 do 34 lat powinno zdobyć wyższe wykształcenie. Aby szybko osiągnąć postęp w podnoszeniu umiejętności i kwalifikacji siły roboczej i osiągnąć powyższe cele, zachęca się państwa członkowskie do określenia celów krajowych w

obszarach objętych europejskimi poziomami odniesienia z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb danego państwa.

Bieżąca pomoc dla młodych ludzi

Państwa członkowskie, przy wsparciu Komisji, EFS i, w stosownych przypadkach, partnerów społecznych, powinny:

- dopilnować, aby do końca 2010 r. przynajmniej 5 milionów młodych Europejczyków mogło rozpocząć wysokiej jakości praktyki przyuczania do zawodu w przedsiębiorstwach. Przedsiębiorstwa powinny również nadal oferować praktyki zawodowe, aby zwiększyć szanse uczniów na zatrudnienie;
- niezwłocznie opracować strategie ograniczające zjawisko przedwczesnego kończenia nauki szkolnej i dopilnować, by więcej młodych ludzi opuszczało szkołę z ponadgimnazjalnym wykształceniem, ponieważ wiele krajów jest wciąż dalekich od osiągnięcia celu UE, zgodnie z którym nauki nie powinno przerywać więcej niż 10 % osób. Może to obejmować: środki przedłużające okres nauki w szkole; przedłużenie minimalnego obowiązkowego okresu kontynuowania nauki szkolnej; zasiłki związane z nauką szkolną; elastyczne i alternatywne ścieżki kształcenia w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego;
- wzmocnić europejski cel w ramach programu „nowy etap kariery” dla młodych bezrobotnych: każda taka osoba powinna szybko otrzymać propozycję szkolenia lub pracy: nie później niż miesiąc po uzyskaniu statusu bezrobotnego w przypadku osób w wieku 15-19 lat, a dwóch miesięcy w przypadku osób w wieku 20-24 lata; wspierać organizacje młodzieżowe w zapewnianiu szkoleń i pomaganiu osobom, które przerwały lub przedwcześnie zakończyły naukę.

2.3 ZWIĘKSZANIE DOSTĘPU DO ZATRUDNIENIA

W celu zmniejszenia społecznych skutków kryzysu zasadnicze znaczenie ma utrzymanie większej liczby osób na rynku pracy i przyciąganie do niego nowych pracowników, w szczególności kobiet, starszych pracowników i innych grup narażonych na dyskryminację, aby zapobiec długoterminowemu bezrobociu i bierności zawodowej. Najlepszym sposobem na zapobieganie wykluczeniu jest zatrudnienie: Europa społeczna rozpoczyna się od zapewnienia miejsca pracy, ale nawet przed kryzysem zbyt wielu obywateli UE, którzy mogliby wejść na rynek pracy, nie mogło znaleźć zatrudnienia.

Wspólne zasady UE dotyczące aktywnego włączenia zapewniają zintegrowane ramy umożliwiające zwiększenie zatrudnienia, zwalczanie wykluczenia społecznego oraz wspieranie spójności społecznej poprzez modernizację systemów ochrony socjalnej: argumenty przemawiające za szybkim wdrożeniem i monitorowaniem opublikowanego niedawno przez Komisję i przyjętego przez Radę zalecenia dotyczącego aktywnego włączenia są obecnie silniejsze niż kiedykolwiek. W warunkach kryzysu potrzebne będą nowe formy solidarności. Regulacje w zakresie dochodów minimalnych, wprowadzone już w większości państw członkowskich, mogą odegrać ważną rolę jako automatyczne stabilizatory i w razie potrzeby mogą zostać wzmocnione, by pomóc w utrzymaniu siły nabywczej osób bez pracy, w

szczególności w krajach, w których okres przyznawania zasiłku dla bezrobotnych jest najkrótszy lub obejmuje relatywnie małą liczbę osób.

Należy podjąć pilne działania, aby zmiany były opłacalne i poprawić dostęp do zatrudnienia: obniżyć ponoszone przez pracodawcę koszty zatrudniania pracowników i wykorzystać potencjał tworzenia miejsc pracy, szczególnie w przypadku pracowników o niskich kwalifikacjach; ograniczyć czynniki zniechęcające do podejmowania zatrudnienia; poprawić strukturę opodatkowania i zasiłków, w tym zmniejszyć obciążenie podatkowe dla osób zapewniających drugie źródło dochodów w rodzinie, aby podejmowanie pracy stało się opłacalne; zachęcać bezrobotnych do podejmowania działalności gospodarczej, np. poprzez szkolenia w zakresie przedsiębiorczości i mikrokredyty. Kraje stojące obecnie w obliczu napływu pracowników powracających z emigracji z powodu kryzysu powinny również ułatwić ich szybką integrację na rynku pracy. Ponieważ kobiety częściej niż mężczyźni zatrudnione są na umowach krótkoterminowych lub pozostają poza rynkiem pracy, należy wzmocnić środki gwarantujące równość płci.

Aby zwiększyć szanse osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, w tym legalnych imigrantów z krajów trzecich, na odniesienie sukcesu na rynku pracy, oraz udzielić pomocy zwalnianym pracownikom i bezrobotnym na możliwie najwcześniejszym etapie, konieczna jest lepsza współpraca pomiędzy władzami publicznymi, publicznymi służbami zatrudnienia i prywatnymi agencjami pośrednictwa pracy, służbami socjalnymi, placówkami kształcenia dorosłych, partnerami społecznymi i społeczeństwem obywatelskim. Szczególnie państwa członkowskie i publiczne służby zatrudnienia powinny zintensyfikować wymianę doświadczeń, aby zwiększyć skuteczność i efektywność aktywnej polityki rynku pracy.

Proponowane działania priorytetowe

Zwiększanie aktywizacji i ułatwianie dostępu do zatrudnienia

Państwa członkowskie powinny przeznaczyć znaczną ilość środków z EFS na poprawienie skuteczności swoich krajowych systemów zatrudnienia i aktywnej polityki rynku pracy oraz zachęcać do podejmowania działalności gospodarczej lub prowadzenia działalności na własny rachunek. Państwa członkowskie powinny zwiększyć wysiłki w celu aktywnego wdrażania i monitorowania wspólnych zasad UE dotyczących aktywnego włączenia. Zgodnie z tymi zasadami i biorąc pod uwagę szerokie możliwości, jakie stwarzają istniejące zasady pomocy państwa, zachęca się je do:

- wzmocnienia europejskiego celu w ramach programu „nowy etap kariery” dla bezrobotnych dorosłych, aby dopilnować, by otrzymali oni propozycję nowej pracy, dodatkowego szkolenia, przyuczenia do zawodu lub innego środka zwiększającego szanse na zatrudnienie, nie później niż 3 miesiące po rejestracji w publicznej służbie zatrudnienia;
- udzielenia pomocy długotrwale bezrobotnym w ponownym uzyskaniu pracy poprzez obniżenie pozapłacowych kosztów pracy, np. poprzez zniesienie składek na ubezpieczenie społeczne w przypadku zatrudnienia osoby

- długotrwale bezrobotnej przez 6 miesięcy i zastosowanie zmniejszonej stawki w kolejnym okresie;
- wsparcia zatrudnienia grup zagrożonych i starszych pracowników poprzez ukierunkowane świadczenia pracownicze i zachęty rekrutacyjne, również w gospodarce społecznej, zniechęcając przy tym do wprowadzania systemów wcześniejszych emerytur;
 - pobudzania popytu i zatrudnienia w przypadku pracowników o niskich kwalifikacjach, np. poprzez wprowadzanie ulg podatkowych lub innych zachęt, takich jak czeki usługowe na usługi w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego lub na usługi w zakresie opieki;
 - wzmacniania, przy wsparciu Komisji, współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy publicznymi służbami zatrudnienia i prywatnymi agencjami pośrednictwa pracy, aby zwiększyć ich możliwości przyjmowania nowego i dużego napływu osób poszukujących pracy.

3. LEPSZE WYKORZYSTYWANIE FUNDUSZY WSPÓLNOTOWYCH

Wspólne zobowiązanie na rzecz zatrudnienia musi się opierać na wszystkich dostępnych instrumentach wspólnotowych. W ramach EFS państwa członkowskie wspierają już wiele działań zmierzających do naprawy gospodarki, które odpowiadają priorytetom i głównym działaniom określonym w niniejszym komunikacie (zob. załącznik 3). Ponadto od czasu przyjęcia europejskiego planu naprawy instytucje UE uzgodniły szereg zmian legislacyjnych, aby wzmocnić rolę EFS w łagodzeniu skutków kryzysu. Dla wsparcia działań antykryzysowych należy również w pełni wykorzystać Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

Uproszczono dostęp do EFS i korzystanie z tego funduszu; zwiększono płatności zaliczkowe z EFS dla państw członkowskich i przyspieszono ich wypłacanie: wypłacono około 1,8 mld EUR. Rozszerzono również zakres Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG) i może on być teraz w pełni wykorzystany; obecnie można nim objąć każde spowodowane kryzysem zamknięcie przedsiębiorstwa wiążące się ze zwolnieniem przynajmniej 500 pracowników; kryteria kwalifikowalności zostały również uproszczone.

3.1. MOBILIZACJA WSZYSTKICH DOSTĘPNYCH ŚRODKÓW W WALCE Z KRYZYSEM

EFS jest wyjątkowym narzędziem umożliwiającym inwestowanie w ludzi: każdego roku około 9 milionów obywateli bezpośrednio korzysta ze wsparcia w ramach EFS. Można uczynić jeszcze więcej dla pełnego wykorzystania tych możliwości. Gwałtowne skutki kryzysu wymagają niezwłocznej mobilizacji środków EFS, które zazwyczaj wypłacane są stopniowo przez 9 lub 10 lat. Poprzez pełne wykorzystanie dostępnych środków budżetowych w ramach perspektyw finansowych Komisja zapewni dostępność około **19 mld EUR w ramach EFS w samych tylko latach 2009-2010.**

Komisja będzie aktywnie wspierać państwa członkowskie w szybkim przekazaniu tych funduszy przy jednoczesnym poszanowaniu wspólnotowych zasad pomocy państwa⁶; zastosuje ona procedurę przyspieszoną w każdym przypadku, gdy wymagane będzie dostosowanie programu EFS, skracając ten proces do najwyżej jednego miesiąca, i przygotuje wspierające wytyczne operacyjne dla organów krajowych. Komisja wzywa również państwa członkowskie do przyspieszenia wypłat i usuwania przeszkód w krajowych systemach finansowania, aby wpłaty z EFS na krajowe rachunki operacyjne były szybko przekazywane beneficjentom programów. Zachęca się również państwa członkowskie do pełnego wykorzystania pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w celu zwiększenia finansowania z EFS pakietów szybkiego reagowania.

Zaangażowanie partnerów społecznych ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia działań w dziedzinie zatrudnienia, o czym świadczą ich cenne „Wspólne zalecenia dotyczące wsparcia EFS dla naprawy gospodarczej”. EFS może udzielić znaczącej pomocy: **1,2 mld EUR dla partnerów społecznych** przewidziano wyłącznie na rozwijanie zdolności i wspólne działania w regionach opóźnionych w rozwoju; partnerzy społeczni we współpracy z państwami członkowskimi powinni w pełni wykorzystać te środki.

Aby maksymalnie zwiększyć wpływ wsparcia finansowego ze strony UE i środków krajowych dla priorytetów i głównych działań przedstawionych w niniejszym komunikacie, państwa członkowskie uzyskują pomoc we wdrożeniu, przy udziale partnerów społecznych, **pakietów szybkiego reagowania, poprzez skupienie wsparcia finansowego EFS na:**

- **pomocy dla pracowników i przedsiębiorstw w fazie restrukturyzacji**, łącznie z programami szkoleń w zakładach pracy, w połączeniu, w stosownych przypadkach, z zachętami do zatrudniania osób długotrwale bezrobotnych, zachęcaniem do mobilności lub zmniejszaniem kosztów z nią związanych przy podejmowaniu pracy w regionach, w których istnieje możliwość zatrudnienia (np. poprzez subsydiowanie kosztów transportu);
- **promowaniu przedsiębiorczości i samozatrudnienia**, łącznie z podejmowaniem działalności gospodarczej lub zmniejszaniem kosztów kredytu; opracowywaniem realnych planów operacyjnych i sprawowaniem opieki nad nowymi przedsiębiorstwami; ograniczaniem biurokracji i upraszczaniem formalności związanych z zakładaniem przedsiębiorstw;
- **dostosowywaniu umiejętności do potrzeb rynku pracy**, łącznie z wysokiej jakości programami szkoleniowymi i edukacyjnymi; nowymi programami szkoleniowymi lub programami nauczania w zakresie przedsiębiorczości i gospodarki niskoemisyjnej; promowaniem innowacji przez naukowców; narzędziami, w tym technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, aby lepiej monitorować i przewidywać potrzeby rynku pracy;

⁶ W dniu dzisiejszym Komisja przyjęła wytyczne dotyczące zgodnej z przepisami pomocy państwa w przypadku szkolenia oraz wytyczne dotyczące zgodnej z przepisami pomocy państwa dla pracowników znajdujących się w gorszym położeniu i pracowników niepełnosprawnych – SEK(2009) 719.

- pomocy dla **młodych ludzi**, w tym tworzeniu większej liczby miejsc pracy lub dotacji i pożyczek na szkolenia i edukację formalną; zachęcaniu przedsiębiorstw do oferowania staży i przyuczania do zawodu lub zatrudniania młodych ludzi; alternatywnych ścieżkach kształcenia dla osób, które przedwcześnie zakończyły naukę;
- pomocy dla **najbardziej zagrożonych grup**, w tym działaniach aktywizujących i zachętach dla przedsiębiorstw do zatrudniania pracowników znajdujących się w gorszym położeniu lub dostosowania warunków pracy w celu lepszego godzenia życia zawodowego z życiem prywatnym oraz uwzględnienia szczególnych potrzeb (np. w przypadku pracowników starszych, osób niepełnosprawnych);
- pomocy dla **publicznych służb zatrudnienia**, w tym w świadczeniu usług dla coraz większej liczby klientów, podnoszeniu kwalifikacji pracowników służb i promowaniu współpracy z innymi zainteresowanymi stronami.

3.2. PRZYSPIESZENIE FINANSOWANIA W CELU PRZEZWYCIEŻENIA KRYZYSU

Dwie możliwości przyspieszonego finansowania znacznie wesprą działania państw członkowskich podejmowanych w celu ożywienia koniunktury:

- Dla wsparcia wdrożenia pakietów szybkiego reagowania, a w szerszym ujęciu inwestycji w ramach polityki spójności, Komisja proponuje wkrótce zmianę rozporządzenia w sprawie funduszy strukturalnych, aby umożliwić państwom członkowskim skorzystanie z opcji umożliwiającej **niezapewnianie współfinansowania krajowego w latach 2009 i 2010**. Nie zmieniając podziału środków finansowych pomiędzy państwami członkowskimi i rocznego pułapu ram finansowych UE w zakresie płatności, ta opcja koncentracji wydatków przy 100 % stawce refundacji z UE podczas przewidywanego szczytu kryzysu powinna przyspieszyć wdrażanie projektów, zmniejszając jednocześnie ograniczenia finansowe, szczególnie w tych państwach członkowskich, w których współfinansowanie z EFS stanowi znaczną część ogólnych wydatków na rzecz zatrudnienia. Komisja we współpracy z państwami członkowskimi będzie uważnie śledzić wpływ pakietów szybkiego reagowania poprzez istniejące systemy rocznej i strategicznej sprawozdawczości EFS.
- Komisja proponuje wkrótce nowy **instrument mikrofinansowy UE na rzecz zatrudnienia**, aby rozwinąć mikroprzedsiębiorstwa i gospodarkę społeczną, dać nową szansę bezrobotnym i umożliwić prowadzenie działalności gospodarczej niektórym grupom znajdującym się w najbardziej niekorzystnej sytuacji, w tym osobom młodym. Poprzez realokację 100 mln EUR z istniejącego budżetu i dzięki wspólnej inicjatywie z międzynarodowymi instytucjami finansowymi, w szczególności grupą EBI, pula środków może osiągnąć pułap ponad **500 mln EUR**. Ten nowy instrument poszerzy zakres ukierunkowanego wsparcia finansowego dla nowych przedsiębiorców w obecnym kontekście zmniejszonej dostępności kredytu. Założyciele mikroprzedsiębiorstw, poza dopłatami do oprocentowania ze strony EFS, otrzymają również wsparcie w formie opieki, szkoleń, doradztwa i rozwijania zdolności.

4. PATRZĄC W PRZYSZŁOŚĆ

Aby wyjść z kryzysu mocniejszą, UE musi w pełni wykorzystać możliwości europejskiej społecznej gospodarki rynkowej poprzez kontynuację długoterminowej strategii reform, która zmierza do przekształcenia Unii w niskoemisyjną, bardziej konkurencyjną, innowacyjną gospodarkę z otwartymi rynkami pracy, zapewniającą większą integrację społeczeństwa oraz lepsze miejsca pracy. W tym celu Europa musi inwestować w umiejętności pracowników i w zwiększenie ich szans na zatrudnienie oraz zapewnić skuteczne i umożliwiające integrację rynki pracy oparte na zasadach flexicurity.

Chociaż wpływ obecnego kryzysu jest bezprecedensowy i w ciągu ostatnich kilku miesięcy utracono wiele miejsc pracy, o wiele więcej miejsc pracy utworzono w latach wzrostu, które go poprzedziły. W ciągu ostatnich dwunastu lat UE w znacznym stopniu przyczynia się do postępu w polityce i funkcjonowaniu rynku pracy, najpierw w ramach europejskiej strategii zatrudnienia, a następnie w ramach strategii lizbońskiej: poprzez określenie wspólnych wyzwań, priorytetów i najlepszych praktyk; ambitne wspólne cele i zadania; oraz wzajemne uczenie się.

Główna odpowiedzialność za rozwój rynku pracy i polityki społecznej będzie nadal spoczywać na państwach członkowskich; a różnorodność warunków w państwach członkowskich może wymagać bardziej zróżnicowanego podejścia. Jednak wspólne wartości, takie jak otwartość, solidarność i stwarzanie możliwości i szans, wspierane przez różne polityki i instytucje krajowe i unijne oraz przez obszerne prawodawstwo wspólnotowe, zapewniają prawdziwe korzyści i wartość dodaną o wymiarze unijnym dla obywateli Europy.

Odpowiedź Unii na kryzys powinna nadal opierać się na tych wartościach; w rzeczywistości Unia odgrywa obecnie ważniejszą rolę niż kiedykolwiek; strategia UE w dziedzinie zatrudnienia na okres po 2010 r. będzie wymagać ulepszonych instrumentów, zasobów i metod, a także jasnej wizji głównych wyzwań, przed którymi stoją nasze społeczeństwa, aby Europa i jej obywatele mogli wyjść z recesji silniejsi niż przed nią.

Koordinacja polityki w ramach europejskiej strategii zatrudnienia, włącznie z wytycznymi dotyczącymi zatrudnienia i zaleceniami dla poszczególnych krajów, była głównym narzędziem promowania reform na rzecz wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy. Biorąc jednak pod uwagę dotychczasowe doświadczenia i wyzwania globalne, strategiczne, technologiczne, demograficzne i związane z ochroną środowiska, konieczne będzie wzmocnienie przyszłej polityki i celów, aby nadal wspierać wydajność, konkurencyjność i sprawiedliwość społeczną.

Do końca 2009 r. Komisja przedstawi wnioski w sprawie strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia po 2010 r., w tym strategii zatrudnienia. Komisja weźmie przy tym pod uwagę trwające obecnie dyskusje, w których uczestniczą instytucje europejskie i wszystkie zainteresowane strony, dotyczące w szczególności nakreślonych wyżej głównych wytycznych:

- Trzy priorytety polityki opisane w niniejszym komunikacie będą równie ważne dla przyszłej europejskiej strategii zatrudnienia, odpowiadającej na wysiłki Unii Europejskiej w czasie przechodzenia od łagodzenia kryzysu do

przygotowania odbudowy. Europejska strategia zatrudnienia powinna pomóc polityce rynku pracy stymulować wzrost i zatrudnienie, znacznie zwiększyć poziom umiejętności oraz wykorzystać pozytywny wpływ gospodarczy wywierany przez politykę integracji społecznej na wskaźniki zatrudnienia i stabilność finansową;

- W ramach odnowionej unijnej strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia europejska strategia zatrudnienia powinna być prostsza, z bardziej precyzyjnymi celami, aby zapewnić większą spójność;
- Należy zwiększyć odpowiedzialność poszczególnych krajów, zwiększając zaangażowanie parlamentów krajowych, partnerów społecznych i pozostałych zainteresowanych stron w opracowaniu i przyjęciu programów reform poszczególnych państw członkowskich. Bardziej ukierunkowane wykorzystanie funduszy strukturalnych, szczególnie EFS, powinno wspierać realizację polityki zatrudnienia;
- – Rola koordynująca Komisji i państw członkowskich, we współpracy z partnerami społecznymi, będzie miała zasadnicze znaczenie dla ułatwienia analiz i porównań międzykrajowych oraz poziomów odniesienia.

5. PODSUMOWANIE

Wspólne zobowiązanie UE na rzecz priorytetów przedstawionych w niniejszym komunikacie powinno pomóc stawić czoła wyzwaniom, przed którymi stoi Unia w perspektywie średnio- i długoterminowej oraz zapewnić spójność pomiędzy tymi działaniami i działaniami krótkoterminowymi zmierzającymi do ożywienia gospodarczego.

Komisja wzywa Radę Europejską do:

- akceptacji trzech priorytetów wspólnego zobowiązania UE na rzecz zatrudnienia;
- zatwierdzenia procesu realizacji, przez państwa członkowskie, Komisję i partnerów społecznych, działań zaproponowanych w ramach każdego priorytetu, przy uwzględnieniu specyficznej sytuacji każdego z państw członkowskich;
- przyjęcia wniosków Komisji dotyczących lepszego wykorzystywania funduszy wspólnotowych w walce z kryzysem;
- zwoływania trójstronnego szczytu społecznego przed każdym wiosennym posiedzeniem Rady Europejskiej, aby omówić i monitorować postępy poczynione w ustanawianiu i realizacji priorytetów i działań w ramach wspólnego zobowiązania;
- przyjęcia do wiadomości wniosku Komisji dotyczącego monitorowania wspólnego zobowiązania UE, we współpracy z państwami członkowskim oraz partnerami społecznymi UE, i przedstawiania sprawozdań z postępu prac i jego wpływu na okres po 2010 r. na wiosennym posiedzeniu Rady Europejskiej w 2010 r.

Załączniki:

1. Działania w dziedzinie zatrudnienia podjęte ostatnio przez państwa członkowskie
2. Wspieranie tymczasowego skrócenia czasu pracy
3. Lepsze wykorzystanie EFS